

NYFIKEN PÅ SEXUALITET

Sini Vehkaoja

Raisa Cacciatore

Susanne Ingman-Friberg

BROSCHYR

Vad är vanligt och vad är oroväckande beteende hos barn under skolåldern?

INNEHÅLL

1. NYFIKEN PÅ SEXUALITET	3
Barnets naturliga intresse för den omgivande världen	4
Det lilla barnets sexualitet, hurdanan är den?	5
Kulturen vi lever i	6
Åldersanpassad sexualfostran eller fostran om kroppskänedom	8
Det är bra att veta vad som är vanligt och vad som är ovanligt beteende	10
2. VAD VET VI OM BARNES SEXUALITET	12
Vad säger forskningen?	13
Naturligt beteende för 0-4 åringar som i regel inte kräver ingripande på något sätt ...	16
Naturligt beteende för 5-7 åringar som i regel inte kräver ingripande på något sätt ...	18
Beteende som det är bra att tala om med kollegor eller professionella och vid behov se till att barnet får hjälp	21
Beteende som tyder på symptom och att barnet behöver hjälp	24
3. ATT LÄRA SIG TALA OM SEXUALITET	26
Hur man ska reagera och handla när barnets beteende väcker oro	27
Hur man kan reda ut situationen med barnet.....	29
Att misstänka sexuellt utnyttjande av barn	31

1. NYFIKEN PÅ SEXUALITET

BARNETS NATURLIGA INTRESSE FÖR DEN OMGIVANDE VÄRLDEN

Barn är fantastiska. Deras omedelbarhet och intresse för den omgivande världen, varandra och sig själva är beundransvärda.

Barn är också intresserade av sexualitet.

Barn är individer och en del av dem är mer intresserade av frågor som rör sexualitet än andra.

Den sexuella utvecklingen sker ändå hos varje barn. Det är bra för vuxna att veta något om den så att de kan stöda och skydda barnet i den sexuella utvecklingen.

Redan ett mycket litet barn uppfattar ofta att det är frågan om något väldigt intressant och som vuxna inte tycker att man ska göra var som helst.

Sexualitet är en viktig del av utvecklingen under hela livet och är tätt förknippad med annan utveckling, såsom skapandet av självbilden, självkänslan och identiteten.

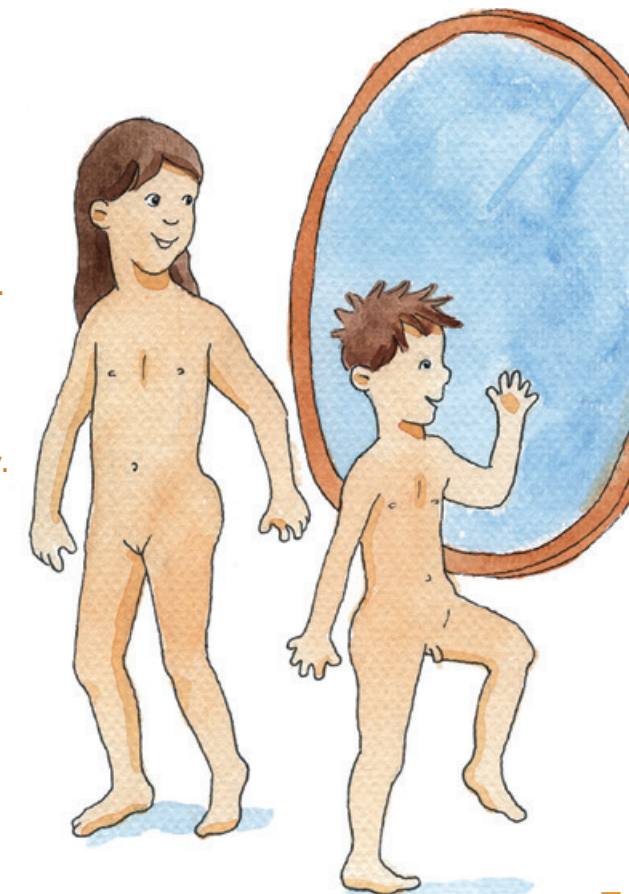
DET LILLA BARNETS SEXUALITET, HURDAN ÄR DEN?

Det betyder att man lär sig gott uppförande, sociala regler och om sina egna rättigheter.

Sexualiteten hos ett barn under skolåldern är nyfiken, glad, utforskande och öppen.

Barnets sexualitet skiljer sig från den vuxnas.
Barnets sexualitet innefattar att:

- Förundras över sin egen och andras kroppar och lära känna kroppens gränser.
- Bekanta sig med beröring och känslan av välbehag.
- Öva sig på starka känslor och att reglera dem.
- Lära sig gott uppförande, sociala normer och sina egna rättigheter.
- Lära sig kroppskontroll och att ta hand om sig själv.
- Förstå nya saker.

KULTUREN VI LEVER I

Barn anammar attityder, värderingar, beteenden och känslor förknippade med sexualitet från hemmet och från den övriga omgivningen.

Den sexualfostran som barnen får varierar.

Skillnaderna är bland annat:

- Hur man namnger könsorgan.
- Om man över huvudtaget talar om könsorgan.
- Hur man förhåller sig till nakenhet.
- Vanlig kroppsberöring som till exempel att kramas, bada eller sova tillsammans med familjen.

Det finns skillnader mellan olika kulturer och religioner i attityder mot och hur man förhåller sig till sexualitet.

Skillnaderna är bland annat:

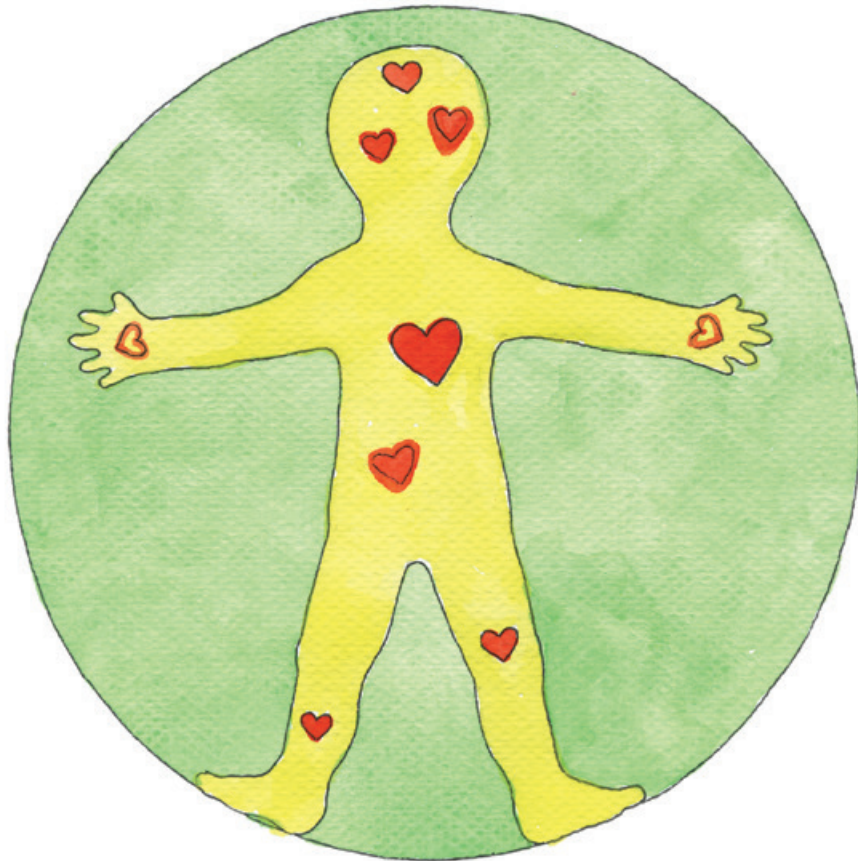
- Hur man som flicka eller pojke borde vara.
- Hur man förhåller sig till mångfald av kön.
- Hur man ser på barnets nyfikenhet kring kropp och sexualitet.
- Hur man förhåller sig till sexuella och könsminoriteter.
- Hur man förhåller sig till nakenhet.
- Om man överhuvudtaget namnger könsorganen.
- Om man överhuvudtaget ger sexualfostran.

ÅLDERSANPASSAD SEXUALFOSTRAN ELLER FOSTRAN OM KROPPSKÄNNEDOM

Fostran om kroppskänedom är att stärka den positiva jag-känslan, känslö- och trygghetsfärdigheter samt åldersanpassad sexualfostran.

Vuxna som jobbar med barn har en ypperlig möjlighet att delta i barns fostran om kroppskänedom och därigenom stöda detta viktiga delområde i utvecklingen.

Man kan skydda och stöda den sexuella utvecklingen i växelverkan med barnet på alldeles vardagliga sätt:

- Att förhålla sig uppmuntrande och accepterande till barnet.
- Att respektera sig själv, barnet och andra.
- Att erbjuda barnet en famn och trygghet och att lägga ord på barnets känslor.
- Att lyssna och diskutera olika frågor som hör till barnets åldersnivå.
- Att stöda barnets naturliga nyfikenhet och lek genom att acceptera barnets intresse för sexuella frågor.
- Att lära barnet trygghetsfärdigheter och att acceptera mångfald.
- Att tala om könsorgan med deras rätta ord, på samma sätt som man talar om andra kroppsdelar.
- Att lära ut förmågan att känna igen bra och dålig närhet eller beröring.
- Att stöda barnet att vara stolt över sin egen kropp.
- Att föregå med gott exempel och visa att alla är jämlika och värdefulla.
- Att lära barnet ta hand om sig själv.
- Att uppmuntra barnet att öppet tala om sina bekymmer, rädslor och erfarenheter.
- Att lyssna öppet på vad barnet säger, utan att ställa ledande frågor.
- Att ta barnets oro på allvar.

DET ÄR BRA ATT VETA VAD SOM ÄR VANLIGT OCH VAD SOM ÄR OVANLIGT BETEENDE

När ett barn har ett sexuellt färgat beteende kan det vara svårt att urskilja när det är frågan om normalt, naturligt beteende och när det är frågan om symptom som borde utredas.

Barnet behöver hjälp när hen är oroad, stressad eller i nöd som orsakar symptom.

För att kunna bedöma situationen för det enskilda barnet, bör man vara tillräckligt insatt i barns sexuella utveckling.

Barnets sexualitet kan väcka många slags känslor hos vuxna. Det kan bero på hurdan sexualfostran den vuxna själv fått.

Barn har idag mer kunskap än tidigare om frågor kring sexualitet, vilket bl.a. beror på tillgången till internet och andra sociala medier.

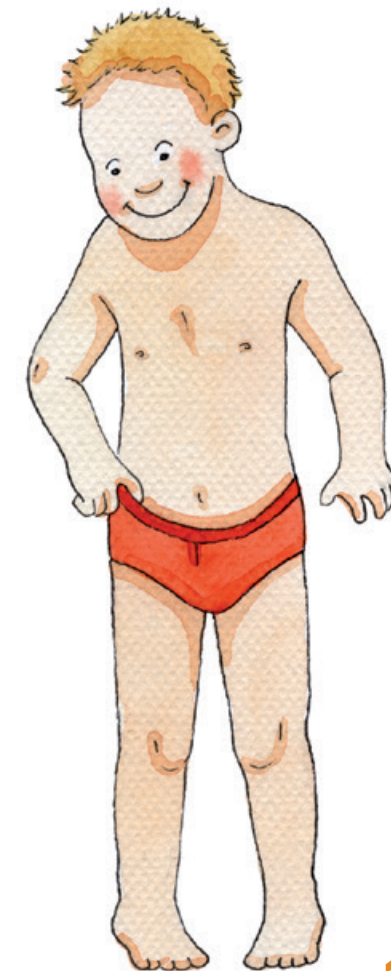
Barn hör och tar lätt till sig äldre syskons eller jämnårigas prat.

Barn under skolåldern är ändå fortfarande rätt ovetande om sexualfrågor i jämförelse med barn i skolåldern.

För barnet kan sexuellt beteende kännas spännande eller lugnande; till exempel att utforska den egna kroppen, öva sina sociala färdigheter och lära sig uppleva känslor av välbehag.

Ibland är beteendet en signal om att något i barnets liv orsakar stress.

Även om beteendet skulle vara sexuellt färgat, betyder det vanligtvis inte att det har sin bakgrund i negativa erfarenheter specifikt relaterade till sexualitet.

2. VAD VET VI OM BARNNS SEXUALITET

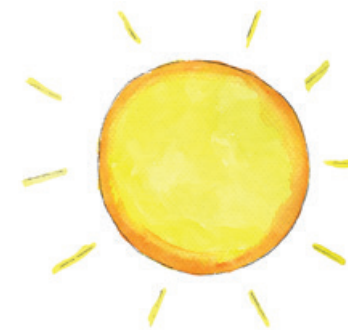
VAD SÄGER FORSKNINGEN?

Forskning visar att största delen av barn uttrycker sin sexualitet på något sätt.

Barn under skolåldern har visat sig vara rätt intresserade av teman som relaterar till sexuell utveckling, såsom toalettfrågor samt den egna och andras kroppar.

En undersökning som kartlade beteendet hos barn i finska daghem fann att sexuellt laddade lekar var väldigt vanliga.

Barn tar i allmänhet gärna kroppskontakt med andra, är intresserade av frågor gällande sexualitet och skillnader mellan kön, och är gärna nakna.

Att röra det egna könsorganet är vanligt och normalt.

Barnet slutar om hen förbjuds, men kan å andra sidan lätt glömma förbudet.

VAD SÄGER FORSKNINGEN?

Lekar som utforskar kropp och sexualitet sker i allmänhet mellan barn i ungefär samma ålder och i samma utvecklingsfas.

Barn tycker ofta att denna typ av lek är rolig eller intressant.

Det viktiga är att det är frivilligt att delta i leken.

Också de flesta vuxna kommer ihåg sexuellt laddade lekar eller experiment från sin egen barndom.

Om vuxna upptäcker att barn i daghemsåldern leker sexuellt laddade lekar så slutar barnen ofta med dem eller leker åtminstone i fortsättningen mer sannolikt i smyg för vuxna.

Om barnets lek är ångestfylld eller hen tvingar andra att delta i en sexuellt laddad aktivitet, bör man reagera på situationen.

Vuxna behöver inte vanligtvis oroa sig för barns utforskande och sexuellt laddade lekar eller att barn rör vid sitt eget könsorgan.

Beteendet kan ändå vid behov styras i en socialt acceptabel riktning och man kan berätta för barnet bl.a. att det egna könsorganet får röras då man är för sig själv, men inte var som helst.

NATURLIGT BETEENDE FÖR 0-4 ÅRINGAR SOM I REGEL INTE KRÄVER INGRIPANDE PÅ NÅGOT SÄTT

Här beskrivs 0-4 åringars beteende som är vanligt och som man inte behöver bekymra sig över. God sed lär man ut också i andra sammanhang, alltså vad som är korrekt och var.

Redan foster har setts röra sina könsorgan.

Spädbarn utforskar och rör alla kroppsdelar de kommer åt.

Att röra vid sitt eget könsorgan är vanligt och normalt ända från spädbarnsåldern. Då är det mer slumpmässigt men blir mer avsiktligt då barnet blir äldre.

Att avsiktligt röra sitt eget könsorgan (onani/självtilfredsställelse) ökar med åldern, men ett större barn lär sig göra det privat.

Små barn är ofta nyfikna på allt, också den egna och andras kroppar.

Små barn är intresserade av och undersöker skillnader mellan flickor och pojkar.

Vid ungefär 2 års ålder vet barnet vanligtvis redan vilket kön hen har och övar sådant som förväntas av flickor och pojkar.

Att uttrycka förtjusning och gillande exempelvis genom att krama, pussa och söka sig nära den andra är vanligt.

Pojkens snopp kan bli hård av sig själv.

Barnet kan också trycka sin snippa/snopp mot föremål eller mot andra människor.

Pottan och toalettfrågor, kiss och bajs intresserar och det kan vara spännande att gå på toaletten med någon annan.

Barnet kan tycka om att vara naket och visa upp sin kropp för andra.

Den finska bastukulturen erbjuder barn en ypperlig plats att lära sig om och förundra sig över sin egen kropp, skillnader mellan könen och förändringar som kommer med åldern, såsom pubertetens påverkan på kroppen.

Små barn leker utforskande lekar av många slag, såsom att leka hem eller doktorslekar, där de testar och imiterar olika saker och teman de sett eller hört.

NATURLIGT BETEENDE FÖR 5-7 ÅRINGAR, SOM I REGEL INTE KRÄVER INGRIPANDE PÅ NÅGOT SÄTT

I allmänhet känner barnet välbehag av att röra sitt eget könsorgan.

Onani/självtillfredsställelse är vanligt i denna åldersgrupp, till exempel då barnet försöker lugna sig.

Olika utforskande lekar är vanliga.

Barn leker till exempel att de väntar barn, gifter sig eller går till doktorn.

I leken kan barn anamma könsroller.

I leken kan barnet bekanta sig med olika kroppsdelar och jämföra den egna kroppen med kompisens kropp genom att titta och röra.

Barn i den här åldern kan vara intresserade av att få veta saker och frågar om de inte förstår.

- Barn kan fråga om till exempel var barn kommer ifrån och hur barn blir till, hur man får en flick- eller pojkvän, hur djur förökar sig, varför flickor inte har en snopp och vad som finns under vuxnas kläder.

Barn hanterar ofta det hen hör, ser och lär sig genom att tala om det, rita eller på annat kreativt sätt.

Barn kan gilla "fräcka" vitsar och ord, och kan ibland härma ljud som förknippas med vuxensex, såsom stönande.

Barn ritar ofta också könsorgan på sina bilder av människor.

Barn kan visa intresse för det andra könet, men å andra sidan kan det motsatta könet ses som motbudande.

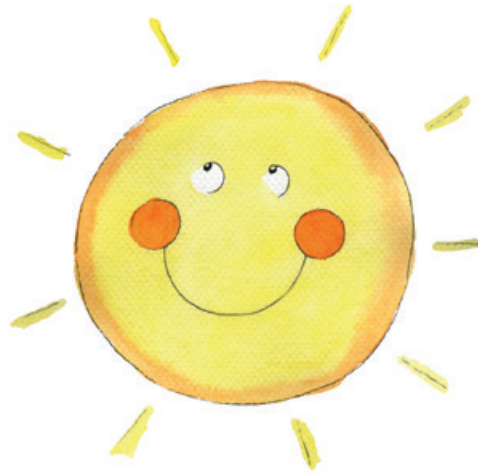
Ofta spelar kön ingen roll.

Barn kan tycka om att titta på bilder av nakna människor då tillfälle ges.

Pojkars snopp kan bli hård av sig själv.

Barn i den här åldern imiterar ofta äldre barn och vuxna.

Barn leker och tränar på att vara vuxna bland annat genom att klä sig som vuxna (t.ex. minikjol, vuxen festtopp, polisuniform), dansa på ett vuxet sätt och genom att imitera sina idolars beteende.

När man tydligt och klart går igenom vad som är ett passande beteende och gränserna för det med barnen, förstår de vanligtvis vad som är önskvärt. Det här är det bra att förklara på ett uppmuntrande sätt och undvika att skuldbelägga barnet.

Barn i den här åldern kan vanligtvis reglera sitt beteende och till exempel dölja icke-önskvärt beteende.

Ibland kan barnet märka att just sexuellt beteende väcker den vuxnas uppmärksamhet, vilket kan öka detta beteende.

Om en vuxen överraskar ett barn vid sexuellt färgade lekar kan det kännas pinsamt eller förvirrande för barnet. Barnet får ändå inte starka och svåra känslor, såsom ångest eller hat.

NÄR MAN SKA BE OM RÅD OCH SE TILL ATT BARNET FÅR HJÄLP

Ett barns sexuella beteende som oroar vuxna, kan bero på många saker som barnet upplevt.

Om du lägger märke till denna typ av beteende hos barnet finns det ingen anledning till panik, beteendet kan också vara normalt om än ovanligt.

Sådant beteende kan berätta om utmaningarna i barnets liv.

Det lönar sig att diskutera med kollegor, chefen och professionella, och vid behov se till att barnet får hjälp.

På detta uppslag behandlas exempel på sådant beteende som det lönar sig att diskutera med kollegor, chefen och professionella om och vid behov se till att barnet får hjälp.

- Barnet försöker upprepat röra andra barns könsorgan i lek trots förbud.
- Barnet ställer gång på gång frågor exempelvis relaterade till sex och könsorgan, trots att de redan besvarats på åldersnivå.
- Barnet söker sig till främmande människors famnar, och försöker omedelbart krama, pussa, röra vid bröst och könsorgan.
- Barnet visar tydlig ångest eller blir ängslig vid fysisk kontakt i tvätt- och sovsituationer.
- Barnet imiterar upprepade gånger i leken ett vuxet sexuellt beteende, såsom samlag eller oralsex, t.ex. med hjälp av dockor.
- Barnet klär upprepade gånger av sig och visar upp sitt könsorgan eller sin rumpa på andra ställen än i hemförhållanden.
- Barnet har för mycket kunskap om sexfrågor med tanke på åldersnivån, eller barnet vill se på sexuellt innehåll t.ex. på internet.
- Barnet ritar teckningar med sexuellt innehåll som hör hemma i vuxenvärlden, såsom olika samlagsställningar.
- Sexuellt laddad lek upprepas mellan barn som tydligt är i olika åldrar eller på olika utvecklingsnivå.

Barnets beteende:

- Upprepas så ofta att det tar tid och energi från vardagssysslor.
- Saknar glädje och spontanitet.
- Fortsätter trots instruktion eller förbud, eftersom barnet inte kan eller klarar av att sluta.

BETEENDE SOM TYDER PÅ SYMPTOM OCH ATT BARNET BEHÖVER HJÄLP

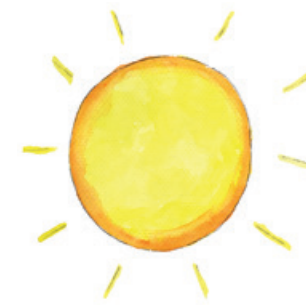
På detta uppslag behandlas exempel på sådant beteende som klart tyder på symptom. Situationen kräver ingripande och barnet behöver hjälp.

Återkommande sexuellt beteende där:

- Barnet försöker få andra med i sexuella aktiviteter, kanske till och med genom tvång eller påtryckningar.
- Barnet pratar om att vilja utföra sexuella handlingar med ett annat barn, försöker klä av andra, försöker tungkyssas eller liknande.
- Barnet ber den vuxna utföra sexuella handlingar på barnet självt eller försöker utföra dem på den vuxna.
- Barnets prat, handlingar eller teckningar har inslag av våldsamt sexuellt innehåll.
- Beteendet eller pratet innefattar upprepade gånger teman kring vuxensex som inte hör till åldersnivån såsom oralsex, analsex, pornografi osv.
- Barnet onanerar ofta och tvångsmässigt.
- Barnet skadar själv sitt könsorgan.
- Barnet försöker sätta in föremål i sitt eget eller andras könsorgan eller i rumpan.
- Barnet försöker upprepade gånger sätta sin mun mot sitt eget eller någon annans könsorgan.
- Barnet är ängsligt eller argt när frågor kring sexualitet kommer upp i andra barns lekar eller diskussioner.

Barnets beteende:

- Saknar glädje och spontanitet och upprepas så ofta att det tar tid från vardagssysslor.
- Väcker tydligt oro hos andra barn och vuxna.
- Är tydligt störande och påträngande för andra.
- Förorsakar ångest, rädsla eller ilska hos barnet självt.

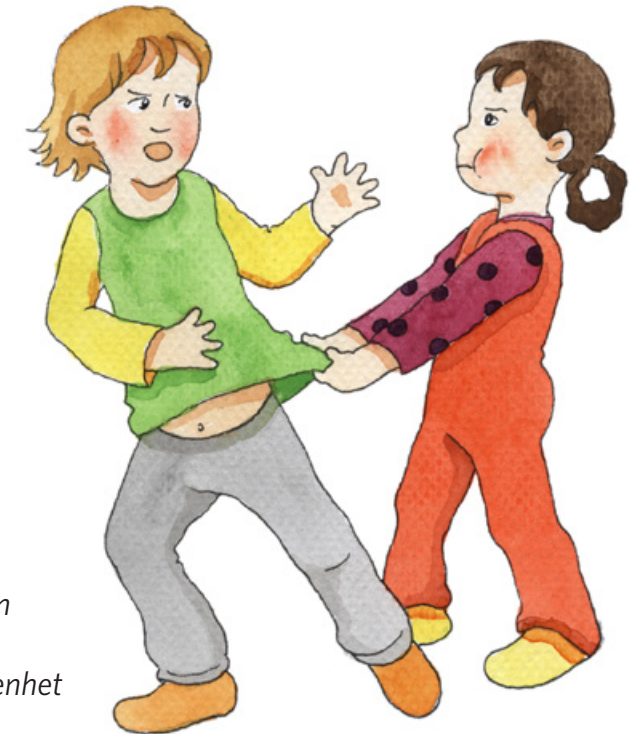

Det lönar sig inte att i ensamhet grubbla över barnets eventuella symptom.

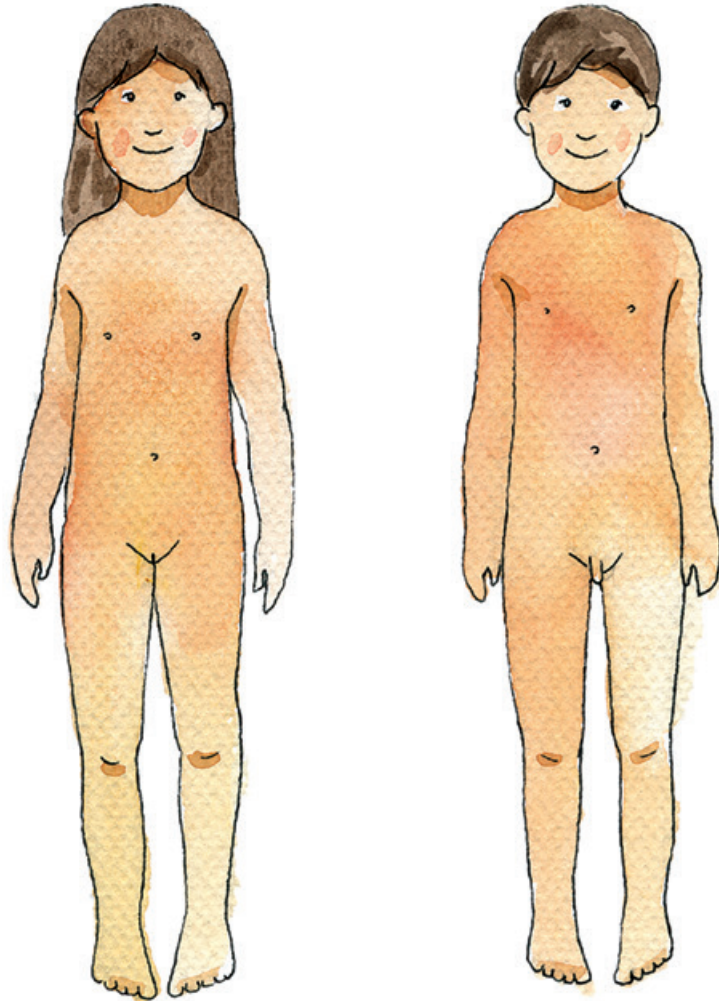
Det är fråga om en oro som väcker känslor, och om du delar dina funderingar med dina kollegor, får du ett bredare perspektiv och en bredare erfarenhet samt en tryggare arbetsmiljö.

Att konsultera professionella garanterar å andra sidan att situationen utvärderas på ändamålsenligt sätt och att barnet samt familjen får den hjälp de behöver.

Rekommendationer för åtgärder går igenom noggrannare på de följande sidorna.

3. ATT LÄRA SIG TALA OM SEXUALITET

HUR MAN SKA REAGERA OCH HANDLA NÄR BARNETS BETEENDE VÄCKER ORO

Det bästa sättet att reagera på är att förhålla sig lugn, även om situationen kan väcka oro och många andra känslor

Att ta oron till tals är A och O

Att prata om sexualitet kan kännas svårt men:

- En öppen diskussion med kollegorna garanterar en trygg arbetsmiljö, där ingen lämnas ensam.
- Att tala med barnen garanterar en trygg uppväxt och att de får sanningsenlig information om saker.
- Att konsultera professionella garanterar att barnet vid behov får ändamålsenligt stöd och vård.

Man kan fråga kollegorna om de också lagt märke till något liknande?
Hur ser de på situationen?

Man kan be om hjälp av chefen om olika tillvägagångssätt och metoder för att ingripa i situationen.

Man kan stöda barnet genom att lugna och sätta stopp för barnets störande eller tvångsmässiga beteende på ett tryggt sätt.

Man kan säga åt barnet att det inte är bra att göra så.

Man kan också förklara för barnet varför man inte får göra så, t.ex. att beteendet stör eller skadar andra.

*Ta upp saken till diskussion!
Det ger en trygg arbetsmiljö och gör att barnet får den hjälp hen behöver.*

Ta modigt kontakt med sakkunniga inom området, såsom rättspsykologiska och -psykiatriska enheter för barn och unga samt familjesocial- och barnskyddsarbetare i området och berätta om din oro och dina observationer för dem:

- På rättspsykologiska och -psykiatriska enheter för barn och unga finns sakkunskap om barns sexuella utveckling och när det finns skäl att misstänka sexuellt utnyttjande av barn.
- Myndigheter som arbetar med familjesocialarbete och barnskydd har den sakkunskap som behövs för att bedöma situationen, känna igen och ingripa.
- Man kan konsultera dessa aktörer också utan att uppge barnets personuppgifter.
- Man kan vara i kontakt med dessa aktörer också innan man informerar föräldrarna.
- Av dessa aktörer får man anvisningar t.ex. för att göra en barnskyddsanmälan.

Fundera på om det behövs ett samarbetsmöte, där flera personer som känner barnet deltar från den egna arbetsplatsen liksom olika samarbetsaktörer.

Det är bra att komma överens om vem som för ärendet vidare:

- Behöver barnet och familjen hänvisas till t.ex. familjerådgivningen eller barnpsykiater?
- Behöver familjen barnskydds- eller familjesocialtjänster?

Barnet har rätt till trygghet och skydd samt tillgång till hjälp då det behövs.

HUR MAN KAN REDA UT SITUATIONEN MED BARNET

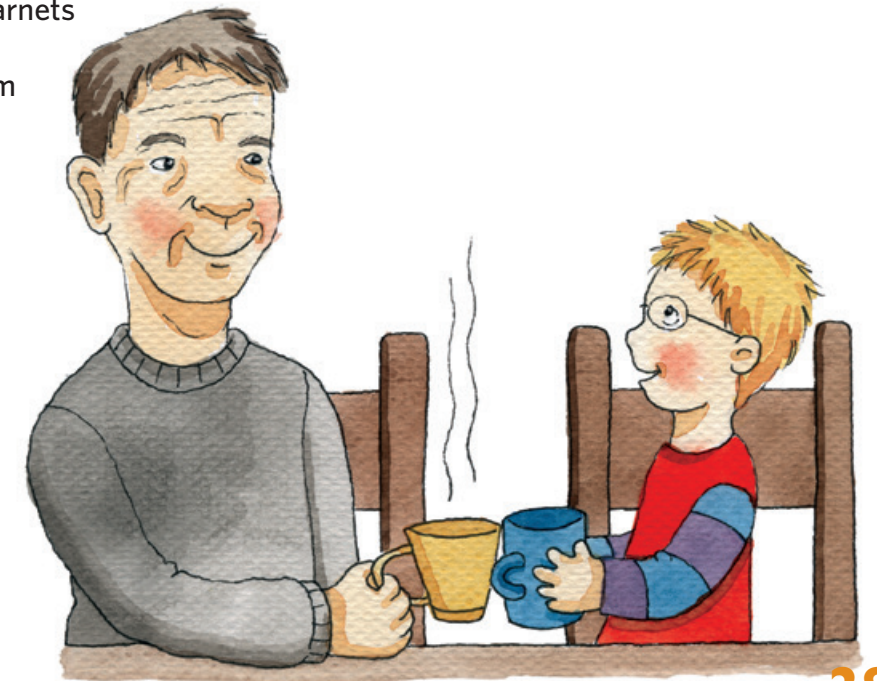
Det kan vara svårt att tala med barnet om ett sexuellt färgat beteende. Vilka ord ska man använda? Hur ska man förhålla sig till saken/barnet?

Det är viktigt att hålla sig lugn, trots att barnets beteende inte verkar höra till åldern eller väcker oro.

Barnet eller familjen bör inte skuldbeläggas utan man bör på ett intresserat sätt försöka ta reda på vad barnet signalerar genom sitt beteende och hurdan situationen i familjen är för närvarande.

Om barnet har mycket kunskap med tanke på åldersnivån kan det vara bra att fråga hur hen vet så mycket om ämnet.

Det är viktigt att lyssna på barnets tankar och anteckna dem ordagrant, precis det sätt som barnet uttrycker dem på.

I diskussion med barnet bör man undvika ledande frågor där man själv gör antaganden om det skedda och tar upp detaljer med barnet, såsom platser, personer, händelser, erfarenheter osv.

Exempel på ledande frågor som bör undvikas (Fråga inte så här):

- Det har säkert hänt dig något tråkigt hemma?
- Har person X lärt dig göra så där?
- Har någon rört dig under kläderna?
- Det måste ha gjort ont och känts obehagligt?

Exempel på öppna frågor som föredras (Fråga så här):

- Berätta vad som hänt för mig.
- Vad menar du med det där?
- Var har du lärt dig det där?
- Hur kom du på att göra/rita det här?
- Vad händer i den här teckningen?

Berätta mer om saken, jag lyssnar!

ATT MISSTÄNKA SEXUELLT UTNYTTJANDE AV BARN

Ett barns upprepade sexuella beteende eller prat om sex kan också väcka oro om att det finns sexuellt utnyttjande i bakgrunden.

I sådana situationer är det viktigt att man inte blir ensam, utan det är bra att konsultera myndigheter som är insatta i frågan.

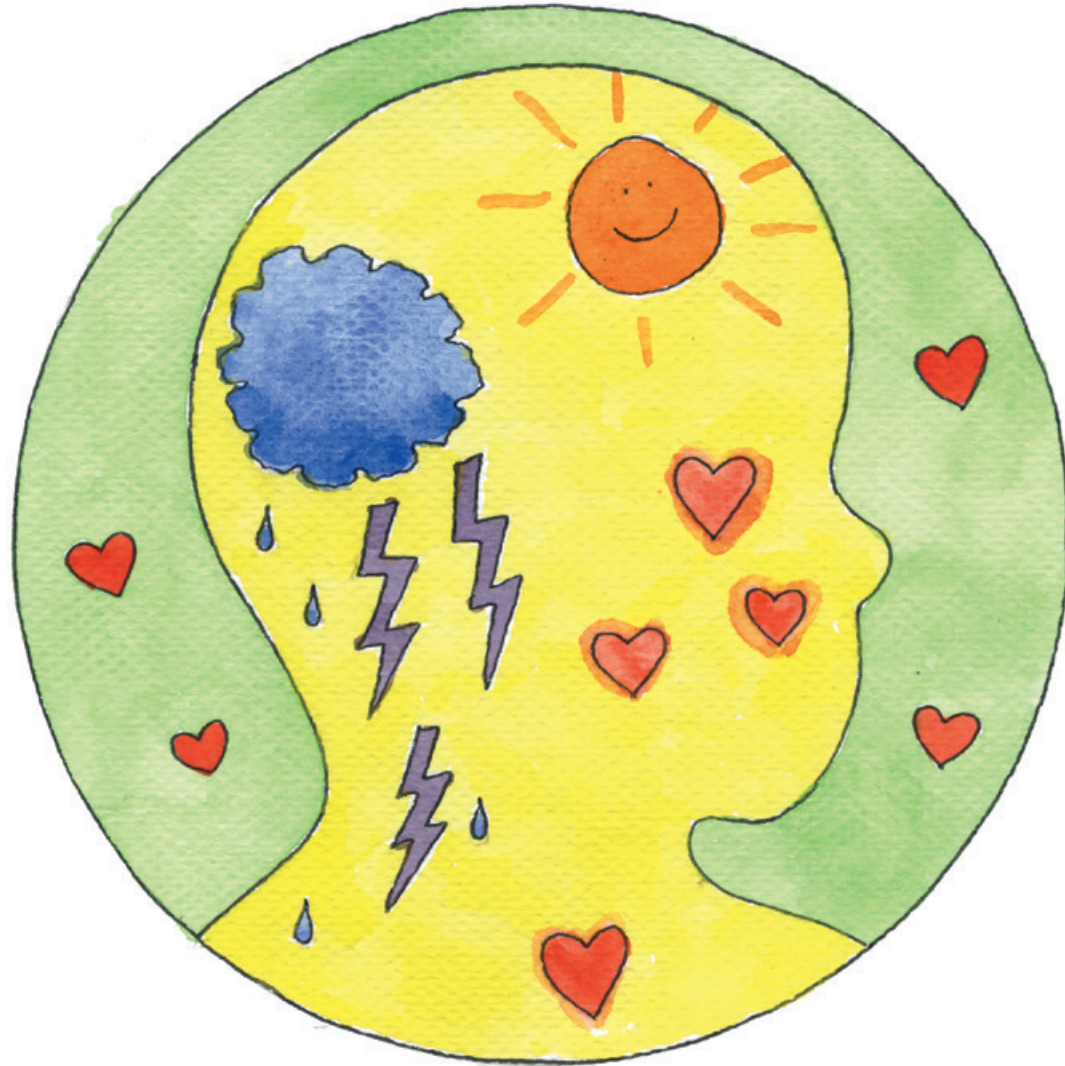
Utöver barnskyddsanmälan ska man göra en brottsanmälan till polisen om det finns misstanke om sexuellt utnyttjande:

- Enligt 5 kap. 25 § i barnskyddslagen finns en skyldighet att trots sekretessbestämmelserna göra en anmälan till polisen.
- Redan en misstanke räcker för att göra en anmälan, saken kan inte och bör inte utredas på egen hand.

Vid misstanke om sexuellt utnyttjande lönar det sig att vara i kontakt med polisen och barnskyddet innan man informerar föräldrarna.

Barnets spontana prat och diskussionerna man fört med barnet ska i efterhand antecknas eller talas in på band ordagrant, också gällande vad som har frågats och hur man frågat barnet om saken.

Utredning av fallet och ansvaret för utredningen bör överflyttas till myndigheter som är insatta i frågan genast då misstanke om sexuellt utnyttjande väckts.

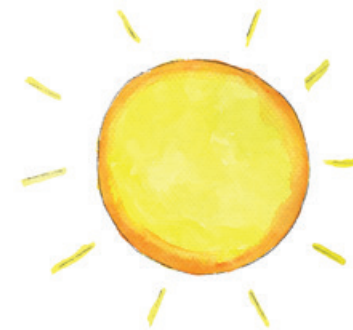
Ställen som ger konsultationshjälp:

- Rättspsykologiska och -psykiatriska enheter för barn och unga
- Barnskyddet
- Polisens konsultationstelefon
- Barn- och familjerådgivningen

Webbsidor:

- HUS: Barn, sexualitet och sexuellt utnyttjande
- God medicinsk praxis: Utredning vid misstanke om sexuellt utnyttjande av barn
- Institutet för hälsa och välfärd (THL)
- Rädda Barnen
- Befolkningförbundet: Barn och sexualitet
- Sateenkaariperheet
- Transtukipiste

Om barnet tydligt pratar om sexuella handlingar som riktats mot barnet, bör man omedelbart göra en barnskydds- och brottsanmälan.

Det är bra att komma ihåg att även om barnets sexuella beteende skulle vara återkommande och oroväckande så har de flesta av barnen som betar sig på detta sätt inte blivit utsatta för sexuellt utnyttjande.

Oftast ligger andra, vanligare orsaker bakom barnets beteende.

Bakom det sexuella beteendet kan ligga andra omständigheter som orsakar stress, ångest och otrygghet, såsom en flytt, föräldrarnas skilsmässa, fysiskt eller psykiskt våld, exponering för sexuellt material eller neurologiska orsaker.

Exempel:

1. En 3-årig flicka försöker röra en jämnårig pojkes könsorgan
 - Beteendet är helt normalt, men det är bra att på ett lugnt sätt instruera flickan och säga t.ex. "Du har en snippa och pojkar har en snopp. De är vars och ens privata kroppsdelar. Du kan röra dig själv under kläderna, men rör inte någon annan under kläderna. När du rör din snippa, gör det när du är i fred t.ex. under täcket eller hemma i ditt eget rum".
2. En 6-årig pojke betar sig upprepade gånger sexuellt bl.a. imiterar han samlagsrörelser och oralsex, försöker upprepat få andra med i lekarna där man bland annat klär av varandra och försöker ge tungkyssar. Han gör det mycket ofta på ett sätt som helt saknar glädje, och pojken klarar inte av att sluta trots tillsägelser.
 - Beteendet tar orimligt mycket energi från vardagssysslor och är på många sätt störande. Det är bra att ingripa i situationen. Först kan man diskutera med kollegorna om de har märkt samma sak och sedan är det bra att konsultera andra myndigheter i frågan, såsom barnskyddet. Det kan vara bra att ordna ett nätverksmöte, där personer som känner barnet deltar. Vid behov är det bra att konsultera bl.a. polisen eller rättspsykologiska enheten för barn och unga.
 - Beteendet kan bero på många olika slags faktorer, såsom belastning som orsakar långvarig stress, neurologiskt problem, exponering för material som är olämpligt med tanke på åldersnivån, erfarenhet av sexuellt utnyttjande osv.
3. En 6-årig flicka klär sig gärna som en vuxen, dansar och kråmar sig. Pratar också om pojkvänner och att gifta sig.
 - Beteendet är normalt och motsvarar åldersnivån. Modell kan ha tagits av en storsyster eller idoler.

4. En 5-årig flicka pratar om sex och leker med dockor så att hon lägger dem på varandra. Hon har detaljerade frågor om dessa ämnen och tankarna verkar kretsa kring temat, trots att hennes frågor har besvarats på åldersenlig nivå.
 - Temat är av någon anledning hela tiden i flickans tankar och man kan fråga henne hur hon kommit på att leka/prata så där?
 - Man kan fråga kollegorna om de har märkt samma sak och vad de anser om flickans beteende och prat.
 - Flickan kan ha sett något material som är olämpligt för barn, såsom pornografi, eller hört äldre barn prata om ämnet.
 - Situationen kräver tilläggsutredning.
5. En 4-årig pojke försöker gå in samtidigt i toalettutrymmena med andra och vill veta vad som finns under de andras kläder. Han pratar också gärna om "kiss- och bajshistorier samt snippor och snoppar".
 - Beteendet är normalt och motsvarar åldersnivån, framför allt om det är nyfiket och glatt, och inte tar tid och energi från vardagssysslor.

Det är viktigt för oss vuxna att ha kunskap om barnets sexualitet. Då kan vi stöda barnet på bästa sätt. Barn är intresserade av fenomen kring sexualitet. Till den sexuella utvecklingen för barn hör ofta förvånad nyfikenhet, frågor och nyfiket beteende. Barnets sexuella beteende kan väcka förvirring hos oss vuxna. Ibland blir vi också oroliga. Den här broschyren ger information om barns normala utveckling och beteende. Du hittar också information om beteenden som det lönar sig att rådfråga en expert om.

Sini Vehkaoja | psykolog, sexualterapeut

Raisa Cacciatore | barnpsykiater, sakkunnigläkare

Susanne Ingman-Friberg | barnmorska (HYH), familjesakkunnig

Översättning | Jennifer Finnilä, Yrsa Holmberg, Susanne Ingman-Friberg och Suss Åhman

Illustration | Minna Kähkönen

Layout | Tiina Vaahtera / Osmo Penna

ISBN 978-952-226-203-5 (tryckt version)

ISBN 978-952-226-204-2 (nätversion)

hyväkysymys.fi
Kun elämä askarruttaa

 folkhälsan

HUS